

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihočeského kraje**, se sídlem U Zimního stadionu 1952/2, České Budějovice, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. 7. 2021, č. j. 61 A 30/2021 – 15,

t a k t o :

- I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I.

Průběh dosavadního řízení

[1] Žalobce se u Krajského soudu v Českých Budějovicích domáhá ochrany proti nečinnosti žalovaného, kterou spatřuje v tom, že dosud nebylo rozhodnuto o jeho žádosti o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“). Žalobce současně požádal o osvobození od soudních poplatků a navrhl ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Krajský soud žádost o osvobození od soudních poplatků i návrh na ustanovení zástupce usnesením ze dne 20. 7. 2021, č. j. 61 A 30/2021 – 15, zamítl, aniž by posuzoval osobní a majetkové poměry žalobce. Odkázal přitom na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 – 66, publ. pod č. 2601/2012 Sb. NSS (všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná též na www.nssoud.cz), dle kterého soud může nemajetnému účastníku řízení odepřít dobrodiní

spočívající v osvobození od soudních poplatků, a to zejména pro povahu sporů, které tento účastník vede. Dále krajský soud poukázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 5. 2021, č. j. 3 As 109/2021 – 15, a ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 – 21, jimiž byly zamítnuty kasační stížnosti proti usnesením Městského soudu v Praze, kterými byly v jiných řízeních téhož žalobce zamítnuty jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a návrhy na ustanovení zástupce s odůvodněním, že vede značné množství obdobných sporů, které se nikterak nedotýkají jeho životní sféry, nýbrž jsou projevem jeho zájmu o veřejné záležitosti. Krajský soud dospěl k závěru, že se v posuzovaném případě jedná o obdobnou situaci, neshledal tedy důvod odchýlit se od závěrů uvedených v citovaných rozhodnutích. Konstatoval, že žalobce je plně oprávněn takové spory vést, je však na něm, aby v takovém případě nesl náklady s nimi spojené.

II.

Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti usnesení krajského soudu kasační stížnost, v níž namítá, že mu byl napadeným usnesením odepřen přístup k soudní ochraně. Postup krajského soudu považuje za projev soudní arogance a diskriminace. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Dále navrhuje, aby Nejvyšší správní soud po zrušení napadeného usnesení věc přikázal k projednání a rozhodnutí jinému senátu krajského soudu. Stěžovatel současně kasační stížnost spojil se žádostí o osvobození od soudních poplatků a s návrhem na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

[4] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozhodnutí krajského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatel je účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.).

[6] Pokud jde o podmínku zaplacení soudního poplatku za danou kasační stížnost, Nejvyšší správní soud již v usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS, dospěl k následujícímu závěru: „Stěžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností [§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích].“ V této věci však nebylo napadeným usnesením rozhodováno o návrhu ve věci samé, jelikož se jedná o procesní rozhodnutí učiněné v řízení o žalobě, jímž se toto řízení nekončí. Žádost o osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti považuje tedy Nejvyšší správní soud za bezpředmětnou, jelikož se na podání posuzované kasační stížnosti poplatková povinnost nevztahuje.

pokračování

[7] Pokud jde o podmínku spočívající v obligatorním zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem v řízení o kasační stížnosti, své závěry učiněné v citovaném rozhodnutí ve vztahu k soudnímu poplatku dále promítl rozšířený senát i do následující úvahy: „*Je-li podána kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků, o neustanovení zástupce či proti jinému procesnímu usnesení učiněnému v řízení o žalobě, je rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti učiněno v rámci tohoto řízení, a proto se zde ustanovení § 105 odst. 1 a 2 s. ř. s. neuplatní.*“ Z citovaného usnesení rozšířeného senátu tedy plyne, že ani povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem není vyžadováno v těch případech, kdy kasační stížnost směřuje, tak jako v nyní posuzované věci, proti procesnímu rozhodnutí, jímž se řízení o žalobě nekončí. Navíc stěžovatel jakožto bývalý advokát požadovaným právníkém vzděláním disponuje, takže ani v ostatních případech by jeho zastoupení advokátem v řízení o jím podané kasační stížnosti nebylo obligatorně vyžadováno.

[8] I přesto musel Nejvyšší správní soud nejprve posoudit návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o dané kasační stížnosti, neboť byť není zastoupení stěžovatele advokátem v tomto řízení obligatorní, je jistě možné. I kdyby ovšem stěžovatel splňoval podmínky pro osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s., Nejvyšší správní soud shledal, že v žádném případě není splněna další nezbytná podmínka pro ustanovení zástupce dle § 35 odst. 10 s. ř. s., neboť zastoupení stěžovatele není v tomto případě nezbytně třeba pro ochranu jeho práv v řízení o předmětné kasační stížnosti. Posuzovaná otázka týkající se rozhodnutí krajského soudu o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce je totiž jednoduché povahy, kasační stížnost je sice stručná, ale projednatelná a Nejvyšší správní soud o ní může bez dalšího, na základě podkladů obsažených ve spise, rozhodnout.

[9] Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů návrh stěžovatele na ustanovení zástupce zamítl.

[10] Nejvyšší správní soud následně přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[11] Nejvyšší správní soud předesílá, že o kasačních stížnostech téhož stěžovatele v obdobných věcech již rozhodl např. rozsudky ze dne 28. 5. 2021, č. j. 5 As 112/2021 – 19, ze dne 17. 5. 2021, č. j. 3 As 109/2021 – 15, či ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 – 21. Z posledních dvou uvedených rozsudků přitom vyšel rovněž krajský soud v napadeném usnesení. Zmiňované rozsudky se sice týkaly žádosti stěžovatele o informace adresovaných Vězeňské službě ČR, podstata věci však zůstává stejná: stěžovatel brojí proti zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce z řad advokátů odůvodněnému množstvím obdobných řízení, která stěžovatel vede, a skutečností, že se jím požadované informace netýkají podstatných okolností jeho životní sféry.

[12] Nejvyšší správní soud se ztotožnil se závěry krajského soudu. Stěžovatel v posuzované věci požadoval poskytnutí informací, které sám zařadil do oblastí personalistiky, ekonomiky a veřejného zdraví. Jednalo se o informace o volených

představitelích Jihočeského kraje, jeho administrativních zaměstnancích, zaměstnancích Zdravotnické záchranné služby, koaliční a kolektivní smlouvě, „*jmenného seznamu subjektu*“, rozpočtu, hospodaření a majetku, členství ve spolcích či jiných subjektech, opatřeních přijatých proti pandemii COVID-19, programu protidrogové prevence nebo o zdravotnických zařízeních a zařízeních sociálních služeb zřizovaných či provozovaných Jihočeským krajem. Stejně jako v případě, o němž Nejvyšší správní soud rozhodl zmiňovaným rozsudkem ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 – 21, šlo tedy o informace o ekonomické a organizační činnosti, které se zjevně netýkají životní sféry stěžovatele. O množství a stereotypnosti stěžovatelem podaných žádostí svědčí mimo jiné i skutečnost, že z e-mailového podání založeného ve správním spise je patrné, že tutéž žádost stěžovatel zaslal rovněž třinácti dalším adresátům. Nejvyššímu správnímu soudu je rovněž z úřední činnosti známo, že stěžovatel obdobné žádosti rozeslal přinejmenším desítkám dalších subjektů veřejné správy (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 7. 2021, č. j. 5 As 167/2021 – 16).

[13] Nelze tedy než uzavřít, že krajský soud postupoval zcela v souladu s aktuální judikaturou, z níž vyplývá, že osvobození od soudních poplatků skutečně nemá být institutem umožňujícím osobám s nízkými příjmy vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 – 66, publ. pod č. 2601/2012 Sb. NSS, či rozsudek ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 – 91).

[14] Vzhledem k tomu, že se nyní posuzovaná žádost stěžovatele o informace netýká podstatných okolností jeho životní sféry, tj. jeho majetku, životních podmínek apod., a že vede neúměrný počet obdobných sporů vyvolaných jeho neobvyklým zájmem o veřejné záležitosti, nelze než uzavřít, že postupem krajského soudu nedošlo k nepřijatelnému zásahu do stěžovatelova ústavního práva na přístup k soudu či práva na informace.

[15] Jak již Nejvyšší správní soud konstatoval např. ve zmiňovaném rozsudku ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 – 21, „*výše uvedené závěry neomezují stěžovatele, ani pokud jde o možnost vedení podobných sporů v budoucnu. Správní soudy se totiž musí nadále zabývat každou případnou žádostí stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a posuzovat konkrétní okolnosti jednotlivých případů. Stěžovatel jistě může podávat žádosti o informace dle zákona o svobodném přístupu k informacím a následně vést v těchto věcech soudní spory způsobem, jakým doposud činí, nemělo by se tak ovšem dít zcela neomezeně na útraty státního rozpočtu (srov. výše citovaný rozsudek NSS sp. zn. 8 As 22/2010)*“.

[16] Výrok usnesení krajského soudu ohledně neustanovení zástupce stěžovateli shledal Nejvyšší správní soud rovněž správným, neboť stěžovatel nejenže nesplnil předpoklady pro osvobození od soudních poplatků jakožto nezbytnou podmínku pro ustanovení zástupce, ale, jak rovněž konstatoval krajský soud, ustanovení zástupce ani není nezbytně třeba k ochraně jeho práv v řízení před krajským soudem (§ 35 odst. 10 s. ř. s.), neboť i Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti známo, že stěžovatel je bývalým advokátem, který v advokacii donedávna působil a disponuje tedy dostačujícím vzděláním v oboru práva. Zastoupení advokátem proto v jeho případě není ani potřebné.

pokračování

[17] K návrhu stěžovatele na přikázání věci jinému senátu krajského soudu Nejvyšší správní soud předně uvádí, že soudní řád správní (na rozdíl od občanského soudního řádu) v § 9 umožňuje přikázání věci toliko jinému soudu, nikoli jinému soudci, potažmo jinému senátu téhož soudu. Z povahy věci proto Nejvyšší správní soud k tomuto návrhu přistoupil jako ke kasačnímu důvodu podřaditelnému pod § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tj. tvrzené zmatečnosti soudního řízení spočívající v tom, že v něm rozhodoval soudce (předseda senátu) vyloučený pro svou podjatost. Tato argumentace nicméně není důvodná, neboť podle § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s. nemohou být důvodem k vyloučení soudce okolnosti, které spočívají v jeho postupu v řízení o dané věci. Stěžovatel přitom neuvedl jiné důvody, které by vedly k vyloučení ve věci rozhodujícího předsedy senátu krajského soudu, než způsob, jakým rozhodl o posuzovaných návrzích stěžovatele. Ve vztahu k tomuto důvodu lze přiměřeně odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2003, č. j. Nao 25/2003 – 47, publ. pod č. 283/2004 Sb. NSS, podle něhož „*důvodem pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci nejsou podle § 8 odst. 1 s. ř. s. okolnosti spočívající v postupu soudu podle § 36 odst. 3 věty druhé s. ř. s., který vedl k zamítnutí žalobcovy žádosti o osvobození od soudních poplatků s odůvodněním, že žaloba zjevně nemůže být úspěšná, a to ani v případě, že by takové rozhodnutí nebylo věcně správné*“. Obdobně není důvodem pro vyloučení soudce ani postup soudu podle § 36 odst. 3 s. ř. s., který vede k zamítnutí žalobcovy žádosti o osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce s ohledem na povahu vedeného sporu.

IV.

Závěr a náklady řízení

[18] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji dle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[19] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s. Účastník, který měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, od účastníka, který ve věci úspěch neměl. Úspěšnému žalovanému ovšem žádné náklady v tomto řízení nevznikly, takže mu Nejvyšší správní soud náhradu nákladů nepřiznal.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 27. srpna 2021

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu